

Handlingsplan för utveckling av anhörigstöd

Inledning

Bakgrund

I socialtjänstlagen har den tidigare skrivningen lytt att socialnämnden *bör* genom stöd och avlösning underlätta för anhöriga. Genom riktade stimulansbidrag inom äldreomsorgens område, så är det framförallt inom det området som utvecklingsarbetet har skett. Den 1 juli 2009 infördes en ny bestämmelse i socialtjänstlagens 5 kap. 10 § som är ett förtydligande och som stärker stödet till anhöriga genom lydelsen att kommunen *ska ge* stöd till anhöriga enligt följande:

"Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder".

Eftersom mycket av arbetet tidigare har fokuserats kring anhöriga till äldre, finns det nu ett stort behov av att utvidga perspektivet till att omfatta hela socialtjänstens område dvs anhöriga inom äldreomsorgen, inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning och inom individ- och familjeomsorg.

Anhöriga inom socialtjänstens område svarar för en omfattande hjälp och ett stöd till närstående som på grund av ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning behöver vård och/eller omsorg i någon form. Det är därför viktigt att kommunen utvecklar, breddar och förbättrar stödet till anhöriga så att de anhöriga ska orka. Denna handlingsplan är ett första steg i den riktningen.

För att få fram vad anhöriga efterfrågar för stöd och hjälp har fokusgrupper med anhöriga genomförts. De fokusgrupper som genomförts är med:

- Anhöriga till barn med funktionsnedsättning
- Anhöriga till vuxna med funktionsnedsättning
- Anhöriga till äldre
- Anhöriga till personer med beroendeproblematik

- Handläggare inom socialtjänsten

Åtgärderna i handlingsplanen bygger till stor del på resultatet från fokusgrupperna.

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att utveckla och förbättra anhörigstödet i kommunen. Det är framförallt det direkta stödet till anhöriga med fokus på *erkännande, respekt* och *delaktighet* för de anhöriga.

Definitioner

Anhörig

Med anhörig menas den personen (kan vara inom familjen, släkten eller vänkretsen) som vårdar eller stödjer en närstående som på grund av ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning är i behov av omsorg, vård, hjälp och/eller stöd.

Närstående

Närstående är den person som tar emot omsorg, vård, hjälp och/eller stöd.

Indirekt stöd till anhöriga

Stöd till anhöriga kan ges indirekt eller direkt. Indirekt stöd till anhöriga kallas det stöd och insatser som ges till den närstående, men som underlättar för, och avlastar den anhörige. Det är stöd som söks av den närstående som också är den som får insatsen. Exempel på indirekt stöd till anhöriga är:

- avlösning
- dagverksamhet
- hemtjänst
- boendestöd
- fixartjänst
- personliga ombud inom socialpsykiatri

Direkt stöd till anhöriga

Stödet som kommunen ger kan också vara direkt riktat till den anhöriga. Sådant stöd kan exempelvis vara information, stöd, rådgivning och samtalsgrupper mm.

Direkt stöd till anhöriga idag

Värmdö kommun erbjuder idag olika stödformer och aktiviteter som direkt stöd till anhöriga. Nedan beskrivs vad som finns i kommunen i form av direkt stöd till anhöriga:

- Familjecenter för äldre är en mötesplats för att träffa andra i samma situation och där

det anordnas olika aktiviteter för både den anhörige och den närstående.

- Stöd och rådgivning vid demenssjukdom, ex samtalsgrupper, enskilda samtal mm.
- Möjlighet till stödsamtal hos handläggare inom individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri.
- Anhörigprogram för anhöriga till personer med beroendeproblematik.
- Sorgebearbetningsgrupper
- Hamnen är en öppen mottagning dit barn, ungdomar och föräldrar kan vända sig för att få råd och stöd när det tex handlar om bråk, konflikter eller psykisk ohälsa.

Handlingsplan

Samordningsgrupp för anhörigstöd

Från och med den 1 januari 2012 införs funktionen anhörigstödssamordnare i kommunen. För att uppnå handlingsplanens syfte och att utveckla det direkta stödet till anhöriga i kommunen inom socialtjänstens område bildas en samordningsgrupp med tre personer.

De tre anhörigstödssamordnarna kommer att arbeta med att utveckla stödet för anhöriga till:

- äldre
- personer med funktionsnedsättning
- personer med beroendeproblematik och övriga anhöriggrupper inom individ- och familjeomsorgen.

Anhörigstödssamordnarna har en viktig roll i utvecklingen av anhörigstödet inom socialtjänstens område i kommunen. Deras huvudsakliga uppdraget är att:

- Arbeta med de prioriterade områdena i denna handlingsplan
- Ta fram rutiner för anhörigstödet inom respektive område (för respektive anhöriggrupp)
- Samordna och utveckla det lokala anhörigarbetet
- Tillvarata och sprida kunskap om anhörigstöd
- Stödja utförare av socialtjänst i utveckling av anhörigstöd.
- Vara en lots/rådgivare inom kommunen som kan hjälpa anhöriga vidare och finnas till hands för frågor och rådgivning
- Samverka med varandra och övriga enheter inom socialtjänsten

Uppföljning och uppdatering

Finansieringsnämnden för äldreomsorg och socialnämnden ansvarar för uppföljning och uppdatering av detta styrdokument.

En av anhörigstödssamordnare är sammankallande/samordnare för anhörigstödet.

Övergripande ansvar för samordningsgruppens verksamhet har socialchefen och chefen för kundvals- och finansieringsavdelningen.

Prioriterade områden

Det direkta stödet till anhöriga som finns idag ska finnas kvar och utvecklas. Dessutom ska följande utvecklingsområden prioriteras:

- Information
- Utbildning
- Träffpunkter/mötesplatser
- Samverkan

Inom varje område ska fokus vara på erkännande, respekt och delaktighet för de anhöriga. De prioriterade områdena presenteras närmare nedan.

Information

En förutsättning för ett bra anhörigstöd är att anhöriga erbjuds information om vilket stöd de kan få. Information ska finnas lättillgängligt och i olika former. Nedan ges förslag på områden där anhörigstödet kan utvecklas inom området information:

- En särskild anhörigsida införs på kommunens hemsida som bör innehålla bland annat frågor och svar om anhörigfrågor.
- En generell informationsfolder om anhörigstöd i kommunen tas fram.
- Riktade informationsfoldrar till olika målgrupper om anhörigstöd tas fram.
- Verka för att använda sociala medier för att nå ut till anhöriga.
- Anhörigdagen den 6 oktober uppmärksammas årligen.

Utbildning

Utbildning bör erbjudas till all personal inom socialtjänstens område (både kommunanställda och privata utförare) för att kunna ha förståelse och bemöta anhöriga på rätt sätt, men också till anhöriga för att de ska få mer kunskap om närståendes sjukdom och/eller funktionsnedsättning:

- Anordna utbildning för personal inom socialtjänstens område för att öka kunskapen om anhörigas situation och implementera ett anhörigtänk hos personalen (indirekt stöd till anhöriga).

- Anordna utbildnings- och stödgrupper för anhöriga.
- Anordna föreläsningar riktade till anhöriga.

Träffpunkter/mötesplatser

Det finns ett behov av platser för anhöriga att mötas på där olika aktiviteter kan anordnas.

- Familjecenter för äldre är en verksamhet som redan finns. Anhörigstödssamordnarna ska framförallt stödja den verksamhet som pågår och bistå i den fortsatta utvecklingen.
- Verka för ytterligare träffpunkter/mötesplatser för andra målgrupper. Träffpunkter/mötesplatser som kan användas för att få igång självhjälpgrupper, starta anhöriggrupper, genomföra enskilda stödsamtal, anordna studiecirkel, anordna må- bra aktiviteter såsom massage, akupunktur, mindfulness mm.

Samverkan

Samverkan har stor betydelse för utvecklingen av anhörigstödet. Därför ingår det i uppdraget att aktivt söka samverkan och bygga nätverk med olika aktörer som ideella- frivillig- och intresseorganisationer inom området samt landstinget. Kommunens råd för äldre och personer med funktionsnedsättning ska kontinuerligt informeras om utvecklingen av anhörigstödet.

Uppföljning

Uppföljning och utvärdering av handlingsplanen kommer att ske genom kommunens ordinarie uppföljningssystem.

Ansvariga nämnder är socialnämnden och finansieringsnämnden för äldreomsorg samt tillhörande tjänstemannaorganisation socialkontoret respektive kundvals- och finansieringsavdelningen.

